

Tartalmi feltárás az ELTE könyvtári hálózatában

Sot Ferenc

Könyvtáros, ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar
Kari Könyvtár és Gyógypedagógia-történeti Gyűjtemény

Szabó Panna

Osztályvezető-helyettes, ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár

Közös integrált könyvtári rendszer kialakítása az ELTE EKSZ könyvtáraiban

- ELTE szervezeti széttagoaltsága
 - 2000. TÓK, BGGYK integrációja
 - 2003. IK, PPK, TáTK megalakulása
- Könyvtári rendszer széttagoaltsága
 - feldolgozás eltérő gyakorlata, különböző könyvtári rendszerek
- 2009. Egyetemi Könyvtári Szolgálat (EKSZ) megalakulása
 - egységes egyetemi könyvtári hálózat kialakítása
 - Könyvtári Tanács (KT): központi koordinációs feladatok (szakmai irányítás, közbeszerzés, pályázatok, dokumentumfeldolgozás és szolgáltatások egységesítése, gyűjtőkör egyeztetése)
- 2011. egységes új IKR bevezetése (Aleph)

- Közös rendszer kialakítása több lépcsőben
 - Horizon (az EK és több Kar, 2011. január)
 - PPK (SRLib), BGGYK (Corvina), 2011. szeptember
 - További intézeti, tanszéki állományok betöltése folyamatosan
 - Középiskolák
- Migrálás problémái
 - Duplumkezelés, HUNMARC – MARC21 megfeleltetés, formai és tartalmi feltárás eltérő mélysége, eltérő szabályokból adódó különbségek
 - Globális javítás lehetősége

Szakmai bizottság és al munkabizottságok létrehozása

- Új integrált rendszer – új feladatok és problémák
 - Egységesíteni a formai és tartalmi feldolgozást
 - Eltérő felhasználói igények összehangolása
- 2012. Könyvtári Tanács – több szakmai munkabizottság
 - IKR: adatbázis egységes alakítása, javítási folyamatok stratégiájának közös kidolgozása, a munka szervezése, a határidők meghatározása, betartatása, adatbázis tartalmának minőségi nyomonkövetése – duplumösszevonások, fejlesztési irányok megfogalmazása – pl. egységesíteni az űrlapokat, korrektezés sorrendjének meghatározása, összehangolása
- 5 al munkabizottság kezdi meg működését (formai feldolgozás, tartalmi feldolgozás, folyóirat-kezelés, kölcsönzés, Web-Opac)

Tartalmi feldolgozás al munkabizottság TAMB

- Tagok: a munkát koordináló EK-s kolléga és a kari könyvtárak képviselői
- Együttműködés keretei: rendszeres ülések, kommunikációs csatornák kialakítása (Drive)
- Problémák megfogalmazása (nincs szabvány, többféle szabályzat, ETO/tárgyszavazás, tárgyszólánc/különálló tárgyszavak)
- Egységes tartalmi feltárás gyakorlatának meghatározása (szabályzat, fogalomtár, szinonimalista)
- Prioritások meghatározása

ELTE EKSZ tartalmi feltárás szabályzata

- Alapelvek meghatározása (tárgyszólánc, mezők/almezők, indikátorok használata)
- Szakterületek sajátosságainak figyelembe vétele (pl. pedagógia)
- 2015. Szabályzat hatályba lépése (KT fogadta el)
- Használata
 - kötelező,
 - EDIT <http://edit.elte.hu/xmlui/handle/10831/33295>,
 - mindig aktuális verzió
- Szabályzat felépítése

ELTE EKSZ tartalmi feltárás szabályzata (részlet a szabályzatból)

- **Ált. I.2. A tárgyszavazásra alkalmazható mezők**
- 600 személynév – tárgyi melléktétel
- 610 testületi név – tárgyi melléktétel
- 611 rendezvénynév – tárgyi melléktétel
- 630 egységesített cím – tárgyi melléktétel
- 650 tematikus tárgyszó (vagy tárgyszólánc)
- 651 földrajzi név – tárgyi melléktétel és tárgyszó vagy tárgyszólánc
- 653 \$a szabad tárgyszó

ELTE EKSZ tartalmi feltárás szabályzata (részlet a szabályzatból)

- **Ált. I.3. 650-es mező: tematikus tárgyszó(lánc)**
 - Használható almezők: \$a főtárgyszó; \$z földrajzi szűkítés; \$y idő; \$x egyéb tartalmi elem.
 - **Séma**
 - \$a főtárgyszó
 - \$x tartalmi szűkítés
 - \$z földrajzi szűkítés
 - \$y idő
 - \$x tartalmi szűkítés
 - \$x formai pontosítás
-
- A 653-as mezőben csak az \$a almezőt használjuk!

ELTE EKSZ tartalmi feltárás szabályzata (részlet a szabályzatból)

- Amennyiben a dokumentum tartalma olyan módon összetett, hogy azt két tematikus elem együttesen fejezi ki, a két tematikus elem szorosan kapcsolódik egymáshoz, és gyakran mindkettő közel egyforma indokkal lehetne főtárgyszó, akkor eldöntve, hogy kettő közül melyik legyen a főtárgyszó, a tárgyszóláncban a második helyen lehetőség szerint a másik tematikus elem legyen, megelőzve az összes többi almezőt.

Pl.

650 \$a esélyegyenlőség \$x média \$z Magyarország

ELTE EKSZ tartalmi feltárás szabályzata (részlet a fogalomtárból)

Helyismeret

Ha a dokumentum a város, a település, a földrajzi egység egészének vagy részének múltját vagy jelenét elsődlegesen a természeti, környezeti, földrajzi, éghajlati vonatkozásban tárgyalja, amit társadalmi, művelődéstörténeti szempontok is kiegészíthetnek

Pl.: *Reneszánsz Firenze napi öt forintból* c. könyv

650 \$a életmód \$z Firenze \$y 15-16. sz.

651 \$a Firenze \$x helyismeret \$y 15-16. sz.

ELTE EKSZ tartalmi feltárás szabályzata (részlet a szinonimalistából)

Használandó fogalom	Törlendő szinonima	Tudományterület
internet	világháló	általános
muszlimok	mohamedánok, muzulmánok	vallás
népirtás	genocídium	történelem
módszertan	módszer	általános

Hol tartunk most?

- EKSZ: 39 tartalmi feltárást végző kolléga
- Felhasználóképzések: katalógushasználat bemutatása, tartalmi visszakeresés
- A Szabályzat szakmai előrelépés az egységes és színvonalas tartalmi feltárással felé de vannak makacs problémák
 - Emberi tényező (szokások, feldolgozás rutinból, kompetencia hiánya)
 - Tudományegyetem jellegből adódó nehézségek
 - Átemelt rekordok (MOKKA, OSZK, LoC, WorldCat)
 - Egyenetlen a tartalmi feltárással színvonala

Problémák megoldása - Kitörési pontok

- Tartalmi feltárást végzők oktatása, konzultációk biztosítása
- Korrektezés – rekordok tömeges javítása 2013-óta
- Monitorozás – visszajelzés a feltárási minőségéről
- Duplumösszevonás

Hogyan tovább?

- Névtér
- Szógyűjtemény létrehozása
- Tárgyszó és ETO összekapcsolása
- Kompetenciák meghatározása

Tartalmi feltárás idegen nyelven

- Önálló tartalmi keresés magyarul nem beszélő felhasználók számára – (általában angol)
- A szabályzat lehetőséget biztosít átemelt rekordok esetén az angol nyelvű tárgyszavak megőrzésére (LoC - kötelező)
- Átemelt/áttöltött rekordok (LoC, WorldCat, Springer e-book) számával várhatóan növekszik az angol nyelvű tárgyszavak aránya
- Problémái: nem felel meg a szabályzatnak, eltérhet a szakterminológiától
- Kompetencia – szaknyelv ismerete idegen nyelven

Köszönöm a figyelmet!